

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název vzdělávacího materiálu:	Světová literatura 20. a 21. století - struktura maturitního okruhu a úkoly
Číslo vzdělávacího materiálu:	VY_32_INOVACE_CJL2.1.01b
Autor vzdělávacího materiálu:	PhDr. Olga Šimandlová
Období, ve kterém byl vzdělávací materiál vytvořen:	leden – únor 2013
Vzdělávací oblast:	Jazyk a jazyková komunikace
Vzdělávací předmět:	Český jazyk a literatura
Tematická oblast:	Světová literatura 20. a 21. století
Ročník, pro který je vzdělávací materiál určen:	4. ročník gymnázia (vyšší stupeň)
Anotace:	Vzdělávací materiál slouží k systematizaci učiva při přípravě na maturitní zkoušku. Obsahuje cvičné úkoly k ověření poznatků. Inovuje výuku využitím pracovních listů v papírové podobě nebo na foliích k projekci na meotaru.
Citace použitých zdrojů:	HÁNOVÁ Eva a kol. <i>Odmaturuj z literatury 1.</i> 3. vyd. Brno: Didaktis, 2004. ISBN 80-7358-016-0. s. 137-163. POLÁŠKOVÁ, Taťána, MILOTOVÁ Dagmar, DVOŘÁKOVÁ Zuzana. <i>Literatura: přehled středoškolského učiva.</i> 2. vyd. Třebíč: Petra Velanová, 2006. ISBN 80-902571-6-X. s. 148-163. SOCHROVÁ, Marie. <i>Český jazyk a literatura.</i> 1. vyd. Havlíčkův Brod: Nakladatelství Fragment, 2007. ISBN 978-80-253-0468-6. s. 71-74. Vlastní zdroje.
Vzdělávací materiál vytvořen v rámci projektu Sportovní gymnázium - škola 21. století	

OSNOVA TÉMATU

1. Světová literatura 1. poloviny 20. století
 - 1.1 Poezie 1. poloviny 20. století
 - 1.2 Próza 1. poloviny 20. století
 - 1.3 Drama 1. poloviny 20. století
 - 1.4 Úkoly k tématu Světová literatura 1. poloviny 20. století
2. Světová literatura 2. poloviny 20. a 21. století
 - 2.1 Poezie 2. poloviny 20. a 21. století
 - 2.2 Próza 2. poloviny 20. a 21. století
 - 2.3 Drama 2. poloviny 20. a 21. století
 - 2.4 Úkoly k tématu Světová literatura 2. poloviny 20. a 21. století

1. SVĚTOVÁ LITERATURA 1. POLOVINY 20. STOLETÍ

1.1 POEZIE 1. POLOVINY 20. STOLETÍ

1.1.1 FRANCOUZSKÁ LITERÁRNÍ AVANTGARDA

Guillaume Apollinaire - literární kubismus
obraznost, volná asociace představ, polytematičnost
sbírky Alkoholy (báseň Pásmo), Kaligramy

Tristan Tzara - dadaismus
sbírka Jízdní řád slunce

André Breton - surrealismus
sbírky Spojité nádoby, Šílená láska

Paul Eluard - protiválečná poezie, surrealismus
sbírka Veřejná růže

1.1.2 ANGLOAMERICKÁ LITERATURA

Thomas Stearns Eliot - existencialismus
básnická skladba Pustina

1.1.3 RUSKÁ LITERATURA

Vladimír Majakovskij - futuristická poezie
sbírka Flétna - páteř

1.2 PRÓZA 1. POLOVINY 20. STOLETÍ

1.2.1 FRANCOUZSKÁ LITERATURA

Henri Barbusse - „válečný“ román Oheň

Romain Rolland - protiválečná novela Petr a Lucie, 10 dílný cyklus Jan Kryštof (román - řeka)

Antoine de Saint – Exupéry - pohádková próza Malý princ

1.2.2 NĚMECKÁ LITERATURA

Erich Maria Remarque - protiválečné romány Na západní frontě klid, Cesta zpátky

Thomas Mann - románová sága (generační román) Buddenbrockové

Heinrich Mann - historická trilogie Císařství

Lion Feuchtwanger - historické romány Lišky na vinici, Židovka z Toleda

1.2.3 ANGLICKÁ LITERATURA

John Galsworthy - kritický realismus, románová trilogie Sága rodu Forsythů

1.2.4 IRSKÁ LITERATURA

James Joyce - román Odysseus

1.2.5 AMERICKÁ LITERATURA

Ernest Hemingway - protiválečné romány Sbohem armádo, Komu zvoní hrana, symbolická novela o hledání smyslu života Stařec a moře

John Steibeck - realistické romány O myších a lidech, Hrozny hněvu

1.2.6 RUSKÁ LITERATURA

Maxim Gorkij - román Matka, románová trilogie Dětství, Do světa, Moje univerzity

Michail Šolochov - čtyřdílný románový cyklus Tichý Don

1.2.7 PRAŽSKÁ NĚMECKÁ PRÓZA

Franz Kafka - existencialismus, povídka Proměna, nedokončené romány Proces, Zámek

Franz Werfel - biografický román Verdi

Egon Erwin Kisch - „žurnalistický reportér“

reportáže a drobné prózy Pražská dobrodružství, Pražský pitaval, autobiografie Tržiště senzací

1.3 DRAMA 1. POLOVINY 20. STOLETÍ

německý dramatik **Bertolt Brecht** - tvůrce tzv. epického divadla
Žebrácká opera, Matka Kuráž a její děti

anglický dramatik **George Bernard Shaw** - dramata Svatá Jana, Pygmalion

1.4 ÚKOLY K TÉMATU SVĚTOVÁ LITERATURA 1. POLOVINY 20. STOLETÍ

1. Co nového přinesl Guillaume Apollinaire do poezie a čím ovlivnil tvorbu moderních básníků?
2. Objasněte pojmy: literární kubismus – polytematická báseň – volný verš – kaligram.
3. Kteří francouzští básníci psali poezii v duchu surrealismu? Objasněte podstatu surrealismu.
4. Jak byste charakterizovali futuristickou poezii?
5. Kteří autoři ve světové literatuře napsali díla s protiválečným námětem?
6. Jak se jmenuje novela Romaina Rollanda napsaná na shakespearovský námět?
7. Co mají společného romány Ericha Maria Remarguea Na západní frontě klid a Cesta zpátky?
8. Jaké hodnoty oslavil Ernest Hemingway v symbolické novele Stařec a moře?
9. Víte, který představitel tzv. pražské německé prózy je předchůdcem existencialismu ve světové literatuře?
10. Objasněte podstatu koncepce epického divadla a uveďte, kdo je jeho tvůrcem?

2. SVĚTOVÁ LITERATURA 2. POLOVINY 20. A 21. STOLETÍ

2.1 POEZIE 2. POLOVINY 20. A 21. STOLETÍ

2.1.1 AMERICKÁ LITERATURA

Allen Ginsberg - představitel beat generation
sbírky Kvílení a jiné básně, Král majálesu, Prázdné zrcadlo

2.1.2 FRANCOUZSKÁ LITERATURA

Jacques Prévert - sbírka Slova

2.1.3 RUSKÁ LITERATURA

Vladimír Vysockij, Bulat Okudžava - básně a zpívaná poezie, politická satira

2.2 PRÓZA 2. POLOVINY 20. A 21. STOLETÍ

2.2.1 REFLEXE 2. SVĚTOVÉ VÁLKY

RUSKÁ LITERATURA:

Jurij Bondarev - román Hořící sních
Boris Polevoj - román Příběh opravdového člověka

AMERICKÁ LITERATURA:

Joseph Heller - postmodernistický román Hlava XXII

NĚMECKÁ LITERATURA:

Erich Maria Remarque - romány Tři kamarádi, Vítězný oblouk, Jiskra života, Čas žít, čas umírat

2.2.2 EXISTENCIALISMUS

FRANCOUZSKÁ LITERATURA:

Jean Paul Sartre - existenciální soubor novel Zeď, tetralogie Cesty ke svobodě
Albert Camus - román Cizinec

2.2.3 NEOREALISMUS

ITALSKÁ LITERATURA:

Alberto Moravia - neorealistické romány blízké existencialismu Římanka, Horalka

2.2.4 NOVÝ ROMÁN, TĚŽ ANTIROMÁN, OBJEKTIVNÍ ROMÁN, ROMÁN POHLEDU

FRANCOUZSKÁ LITERATURA:

Alain Robbe - Grillet - román Žárlivost

2.2.5 BEATNÍCI - BEAT GENERATION

AMERICKÁ LITERATURA:

Ken Elton Kesey - romány Na cestě, Vyhodme ho z kola ven, Tak mě někdy napadá, Keseyho výprodej (postmoderní literatura)

2.2.6 POSTMODERNISMUS A MAGICKÝ REALISMUS

KOLUMBIJSKÁ LITERATURA:

Gabriel García Márquez - román Sto roků samoty

ITALSKÁ LITERATURA:

Umberto Eco - román Jméno růže

2.2.7 FANTASY, HRDINSKÁ FANTASY

ANGLICKÁ LITERATURA:

John Ronald Reuel Tolkien - romány Hobit aneb Cesta tam a zpátky, Pán prstenů

2.2.8 UTOPICKÁ LITERATURA A SCI-FI (SCIENCE FICTION)

BRITSKÁ LITERATURA:

Arthur Charles Clarke - romány 2001: Vesmírná odysea, 2010: Druhá vesmírná odysea, 2061: Třetí vesmírná odysea, 3001: Poslední vesmírná odysea

George Orwell - antiutopické romány Farma zvířat, 1984

2.2.9 DALŠÍ AUTOŘI A RŮZNÁ TÉMATIKA

AMERICKÁ LITERATURA:

John Updike - romány Králíku, utíkej, Králík se vrací, Králík je bohatý a Králík odpočívá, Čarodějky z Eastwicku

RUSKÁ LITERATURA:

Boris Pasternak - kritika stalinismu, román Doktor Živago

2.3 DRAMA 2. POLOVINY 20. A 21. STOLETÍ

absurdní drama, též antidrama

irský dramatik **Samuel Beckett** - Čekání na Godota, Konec hry, Poslední páska

francouzsky píšící dramatik rumunského původu **Eugén Ionesco** - Plešatá zpěvačka

švýcarský dramatik **Friedrich Dürrenmatt** - Návštěva staré dámy

2.4 ÚKOLY K TÉMATU SVĚTOVÁ LITERATURA 2. POLOVINY 20. A 21. STOLETÍ

1. Jaké byly životní postoje amerických básníků a prozaiků 50. a 60. let 20. století generace tzv. beatníků?
2. O jakých tématech vypovídá tvorba herce, básníka a zpěváka Vladimíra Vysockého?
3. Uveďte některé autory a díla ze světové literatury, v nichž se odráží období druhé světové války.
4. Jak se promítá filozofie existencialismu v životních postojích hlavního hrdiny románu Cizinec od Alberta Camuse?
5. Kdo je autorem neorealistickejch románů Římanka a Horalka a o čem tato díla vypovídají?
6. Objasněte podstatu tzv. nového románu, též antirománu.
7. Gabriel García Márquez napsal román Sto roků samoty. Jak se v díle odráží metoda magického realismu?
8. Angličan John Ronald Reuel Tolkien v románu Hobit aneb Cesta tam a zpátky vytvořil nový žánr. Jak se tento žánr nazývá a čím je typický?
9. Kdo je autorem antiutopických románů Farma zvířat a 1984? Co v nich autor kritizuje?
10. Objasněte znaky absurdního dramatu. Jakou hru a od jakého autora znáte?